C/2024/878

6.2.2024

Avizul Comitetului Economic și Social European pe tema „Avizul-umbrelă «Apel pentru un Pact albastru european»”

(aviz din proprie inițiativă)

(C/2024/878)

Raportori: **doamna Kinga JOÓ**
domnul Florian MARIN
domnul Paul RÜBIG
Coraportor: **domnul Péter OLAJOS**

Decizia Adunării Plenare	25.1.2023
Temei juridic	Articolul 52 alineatul (2) din Regulamentul de procedură
	Aviz din proprie inițiativă
Secțiunea competentă	Comisia consultativă pentru mutații industriale
Data adoptării în secțiune	26.9.2023
Data adoptării în sesiunea plenară	26.10.2023
Sesiunea plenară nr.	582
Rezultatul votului	
(voturi pentru/voturi împotrivă/abțineri)	176/0/1

Avizul este rezultatul a nouă avize sectoriale ale Comitetului Economic și Social European (CESE) care fac parte din pachetul privind Pactul albastru ([1]), în condițiile în care combaterea deficitului de apă nu a beneficiat încă de atenția politică deplină pe care o merită.

1. **Provocări legate de apă**

1.1. Stresul hidric, adică neconcordanța dintre cererea și oferta de apă, reprezintă o preocupare majoră și din ce în ce mai mare în Europa. Deși, în 2010, Adunarea Generală a ONU a recunoscut în mod explicit dreptul oamenilor la apă și salubritate, la nivel mondial, aproximativ 2,2 miliarde de persoane nu au încă acces la apă potabilă gestionată în condiții de siguranță ([2]). Potrivit Agenției Europene de Mediu (AEM), aproximativ 20 % din Europa și 30 % dintre europeni suferă de stres hidric pe parcursul unui an obișnuit. Europa are nevoie de o tranziție rapidă către o societate care folosește inteligent apa. Dacă nu se iau măsuri, sărăcia în apă ar putea afecta părți din ce în ce mai mari ale societății din întreaga lume, cu implicații profunde pentru stabilitatea economică, socială și politică.

2. **De ce se impune un apel pentru un Pact albastru european?**

2.1. Accesul la apă de înaltă calitate și la prețuri accesibile și la salubritate este un drept fundamental și este inacceptabil că încă există oameni care nu au acces la apă și salubritate în UE.

2.2. UE a instituit cadre juridice și a elaborat inițiative pentru protejarea resurselor de apă. Cu toate acestea, multe dintre obiective nu au fost atinse, din cauza finanțării insuficiente, a punerii în aplicare lente și a integrării insuficiente a

([1]) REX/570 – Politica în domeniul apei – între deșertificare și securitizare – a sosit momentul unei diplomații albastre (încă nepublicat în JO), JO C 349, 29.9.2023, p. 74, JO C 349, 29.9.2023, p. 60, JO C 146, 27.4.2023, p. 35, JO C 146, 27.4.2023, p. 41, JO C 349, 29.9.2023, p. 80, JO C 349, 29.9.2023, p. 50, JO C 349, 29.9.2023, p. 87, JO C 349, 29.9.2023, p. 18.

([2]) Organizația Națiunilor Unite, Apă și salubritate – Departamentul pentru afaceri economice și sociale (un.org)

obiectivelor de mediu în politicile sectoriale. Dintre cele 17 obiective de dezvoltare durabilă (ODD), două se referă la apă. UE a înregistrat doar progrese moderate în direcția ODD 14 („Viața subacvatică") ([3]). În ceea ce privește ODD 6 („Apă curată și salubritate"), tendințele în ceea ce privește calitatea apei în UE sunt negative, concentrațiile anumitor poluanți din apele de suprafață și din apele subterane fiind în creștere.

2.3. Conferința ONU din 2023 privind apa a solicitat „angajamente revoluționare pentru a pune în practică Agenda de acțiune în domeniul apei" ([4]). În plus, Consiliul European a recunoscut" necesitatea unei acțiuni consolidate la nivelul UE și la nivel mondial în domeniul apei" și subliniază „importanța unei abordări strategice a UE în ceea ce privește securitatea apei" ([5]). Parlamentul European a solicitat Comisiei Europene să elaboreze rapid orientări privind gestionarea bazinelor hidrografice comune transnaționale și să asigure o prioritizare echilibrată între utilizările apei ([6]).

2.4. Instrumentele existente pentru abordarea provocărilor legate de apă rămân fragmentate, iar obiectivele legate de apă nu sunt bine integrate în toate politicile UE. Având în vedere provocările aflate în joc, în octombrie 2022, CESE a ales apa ca prioritate transversală pentru 2023. CESE consideră că criza în materie de apă este o realitate, dar că nu este prea târziu pentru a se lua măsuri. Se impun schimbări ample: actualul cadru de politică al UE nu este adecvat scopului și trebuie actualizat cu aceeași hotărâre cu care UE a abordat criza climatică prin intermediul Pactului verde. CESE solicită o conducere clară la nivelurile UE, național și regional responsabile pentru apă. Comitetul invită Comisia Europeană să înceapă să abordeze apa ca prioritate și să propună un Pact albastru al UE ca prioritate strategică de sine stătătoare, pe picior de egalitate cu Pactul verde european.

2.5. Pactul albastru al UE trebuie să se afle într-o complementaritate și o sinergie depline cu Pactul verde european și cu ODD.

2.6. Abordarea și atenuarea consecințelor crizei actuale și viitoare a apei vor fi posibile numai printr-o guvernanță adecvată a resurselor de apă. În ceea ce privește apa dulce, inclusiv cea subterană, CESE pledează pentru o abordare bazată pe bazinele hidrografice, care să implice toate părțile interesate relevante. Inițiativele de cooperare transfrontalieră la nivelul bazinelor hidrografice care sunt deja în vigoare ar trebui aprofundate, dezvoltate și finanțate în continuare.

2.7. Modelul de guvernanță în domeniul apei ar trebui să se bazeze pe responsabilități ierarhice, capabile să gestioneze diferitele interese în materie de apă ale statelor membre, în deplină sinergie cu obiectivele UE, să soluționeze conflictele legate de apă, să asigure complementaritatea între situațiile urbane și cele rurale și să sporească capacitățile de monitorizare.

2.8. Ar trebui instituită o platformă consultativă a părților interesate la nivelul UE pentru a face schimb de bune practici, a elabora standarde specifice privind calitatea apei și utilizarea apei în agricultură și industrie și a promova parteneriate și economia circulară, care să reunească părțile interesate și să fie gestionate în comun de CESE, Comisia Europeană, Parlamentul European și Comitetul European al Regiunilor.

2.9. Înființarea unui Centru European al Apei, care să includă o dimensiune internațională, poate ajuta atât statele membre, cât și alte state, inclusiv cele din vecinătatea europeană și din afara acesteia. Acest centru ar trebui să prezinte exemple de colaborare reușită și să ofere recomandări de politică pentru a promova obiectivele politicii privind Pactul albastru. CESE solicită crearea unei funcții specifice de vicepreședinte al Comisiei responsabil cu portofoliul apei.

2.10. Este esențial să existe date transparente, ușor de accesat, interoperabile, accesibile publicului și fiabile, colectate la nivelul întreprinderilor în toate etapele lanțului de producție, în conformitate cu drepturile de proprietate industrială. Pentru a extinde Pactul albastru, trebuie să cunoaștem starea infrastructurii de apă și disponibilitatea serviciilor de alimentare cu apă și de salubrizare în fiecare stat membru. CESE recomandă Comisiei să încurajeze statele membre să instituie astfel de sisteme de colectare a datelor și să facă schimb de date privind bazinele hidrografice la nivel teritorial.

([3]) Dezvoltarea durabilă în Uniunea Europeană – Raport de monitorizare privind progresele înregistrate în direcția realizării ODD în contextul UE– ediția 2023

([4]) „Să punem în practică Agenda de acțiune în domeniul apei!", îndeamnă Secretarul General participanții la Conferință, solicitând angajamente revoluționare cu privire la cea mai importantă resursă de pe glob – Serviciul de presă al ONU

([5]) Reuniunea Consiliului European (23 martie 2023) – Concluzii

([6]) Consecințele secetei, ale incendiilor și ale altor fenomene meteorologice extreme: intensificarea eforturilor UE de combatere a schimbărilor climatice – Rezoluția PE din 15 septembrie 2022

2.11. Eurostat și OCDE, cu sprijinul oficiilor naționale de statistică, ar trebui, de asemenea, să colecteze anual date agregate privind apa potabilă și apele uzate de la societățile de utilități publice. Având în vedere că la birourile de statistică ale statelor membre sunt disponibile mai multe date referitoare la apă, CESE recomandă elaborarea unei metodologii comune pe o bază mai largă, pentru a permite colectarea unor date mai relevante la nivelul UE. CESE solicită ca datele privind randamentul în utilizarea apei să acopere toți furnizorii de apă care furnizează cel puțin 10 000 m^3 pe zi sau deservesc cel puțin 5 000 de persoane.

3. **Accesul la apă curată și la prețuri accesibile și la salubritate**

3.1. Sărăcia în apă este prezentă în UE, în pofida situației relativ favorabile a UE în raport cu restul lumii. Deși sărăcia în materie de apă în sine afectează în primul rând grupurile sociale vulnerabile, o proporție mult mai mare din populația UE este afectată de stresul hidric.

3.2. CESE invită Comisia Europeană și statele membre să abordeze problema sărăciei din domeniul apei, inclusiv pentru a se conforma astfel principiului 20 al Pilonului european al drepturilor sociale. Serviciile de apă, salubrizare și igienă (WASH) ar trebui să fie durabile, echitabile, eficace, de înaltă calitate și la prețuri accesibile pentru toți în UE. Ar trebui să se acorde o atenție deosebită grupurilor sociale vulnerabile și comunităților marginalizate. Dezvoltarea infrastructurii ar trebui să acorde o atenție deosebită posesorilor de proprietăți sărace în resurse și cartierelor urbane și rurale defavorizate din punct de vedere social, caracterizate de o renovare prelungită a infrastructurii și de nevoi de aprovizionare. CESE propune promovarea unei abordări comune pentru înțelegerea problemei sărăciei în domeniul apei la nivelul UE și elaborarea unei definiții cuprinzătoare a acestui tip de sărăcie.

3.3. CESE solicită Comisiei să pună la punct o imagine de ansamblu a măsurilor aplicate în toate statele membre în ceea ce privește accesul la apă și salubritate la prețuri accesibile, în special pentru consumatorii vulnerabili. Pe baza acestei imagini de ansamblu, ar trebui elaborate orientări comune pentru statele membre, care să garanteze că nicio gospodărie aflată într-o situație vulnerabilă nu este deconectată de la alimentarea cu apă.

3.4. Acțiunile ar trebui să combine instrumente de politică socială, măsuri de politică în domeniul locuințelor și inițiative specifice privind serviciile de apă, salubrizare și igienă (WASH). Principiul solidarității ar trebui să fie luat în considerare în finanțarea unor astfel de măsuri. Pe lângă finanțarea publică, ar trebui analizate forme inovatoare de finanțare, de exemplu, stabilirea unor fonduri specifice transparente încorporate în facturile de apă. CESE propune ca aprovizionarea cu apă de înaltă calitate și la prețuri accesibile și salubrizarea să facă obiectul unei reglementări clare, care să garanteze obligații de serviciu, astfel încât nimeni să nu fie lăsat deoparte.

3.5. Întrucât apa este un bun public, CESE solicită punerea în aplicare a principiului accesului universal la WASH pentru toți rezidenții UE, la un preț accesibil. CESE subliniază că există un consens larg că autoritățile publice pot garanta accesul universal la apă și la sisteme de canalizare la un preț accesibil și la standarde de calitate adecvate. CESE solicită, de asemenea, să fie pusă gratuit apă potabilă la dispoziția tuturor cetățenilor UE prin intermediul unor fântâni și surse de apă accesibile în locuri publice, în conformitate cu Directiva (UE) 2020/2184 a Parlamentului European și a Consiliului ([7]).

4. **O infrastructură durabilă și rezilientă pentru apă**

4.1. Este nevoie de o strategie pe termen lung pentru a spori reziliența la deficitul de apă, ținând seama de particularitățile climatice regionale și de caracteristicile industriale. CESE solicită o legislație coerentă în toate statele membre, pentru a institui un mecanism al UE pentru a stoca apa în perioadele umede. Acest lucru ar putea fi realizat prin construirea de rezervoare de stocare și de sisteme subterane de realimentare a acviferului sau prin reducerea impermeabilizării solului pentru a-i spori capacitatea de stocare și, mai ales, prin intensificarea împăduririi și investiții în soluții bazate pe natură, cum ar fi „orașele burete”.

4.2. Toate statele membre ar trebui să țină un registru al apelor subterane și de suprafață captate, precum și al stocării apelor de suprafață. În contextul noii revizuiri a Directivei privind calitatea apei destinate consumului uman ([8]), CESE salută decizia Comisiei de a menține pierderile de apă din conducte la cel mai scăzut nivel posibil. CESE solicită evaluarea

([7]) Directiva (UE) 2020/2184 a Parlamentului European și a Consiliului din 16 decembrie 2020 privind calitatea apei destinate consumului uman (JO L 435, 23.12.2020, p. 1)

([8]) JO L 435, 23.12.2020, p. 1.

aprofundată și imediată a sistemelor de canalizare subterană din toate statele membre și cartografierea resurselor de apă și a investițiilor în fiecare stat membru, pentru a obține informații actualizate despre starea infrastructurii de apă existente și a identifica nevoile urgente de investiții. Indicele de pierderi în infrastructură ar trebui să beneficieze de obiective obligatorii de reducere treptată a pierderilor la nivelul statelor membre.

4.3. Pierderile de apă cauzate de scurgerile din rețele și risipei din agricultură, industrie sau turism ar trebui reduse în mod semnificativ. CESE insistă asupra necesității de a aborda problema apei nefacturate, acordând prioritate inițiativelor de întreținere în curs pentru a reduce substanțial pierderile de apă și îmbunătățind cercetarea în domeniul tehnologiilor avansate pentru a le detecta.

4.4. Eforturile în direcția unor industrii neutre din punct de vedere climatic ar trebui să ia în considerare și emisiile industriale în apă, impactul negativ asupra sănătății umane și costurile sociale aferente pentru societate; CESE solicită elaborarea unor standarde specifice privind calitatea și utilizarea apei în diverse sectoare economice. Acest lucru ar putea fi realizat prin crearea, la nivelul UE, a platformei consultative a părților interesate. Gestionarea apei, atât privată, cât și publică, ar trebui să asigure accesul universal al populației la apă, acordând prioritate nevoilor umane și protejând accesul la apă al sectorului public, al agriculturii și industriei în condiții concurențiale. CESE subliniază că tranziția verde nu ar trebui să pună presiune asupra resurselor de apă și solicită soluții personalizate în acest sens.

4.5. CESE sugerează ca drepturile de captare, permisele, licențele, drepturile de contractare și proprietatea deplină să fie monitorizate cu atenție și mai bine reglementate pentru a evita exploatarea lor în scopuri comerciale, alături de norme restrictive de protejare a resurselor de apă ale UE împotriva utilizării în interesul părților interesate din afara UE. Astfel de licențe și autorizații acordate în scopuri comerciale ar trebui să beneficieze de un cadru de reglementare specific care să fie transparent și durabil și să considere apa drept un bun comun. În interesul sănătății publice și al bunăstării cetățenilor UE în situații specifice, cum ar fi crizele sau secetele, instituțiile publice ar trebui să aibă dreptul de a recupera drepturile de utilizare a apei din sectorul privat în schimbul unei compensații echitabile; în situațiile de criză în domeniul apei, oamenii și nevoile lor umane de bază trebuie să fie prioritare.

4.6. Tranziția albastră presupune eliminarea treptată a procedeelor ineficiente în utilizarea apei și găsirea unor soluții concrete pentru lucrători și teritorii, cu implicarea părților interesate. CESE subliniază că asigurarea disponibilității forței de muncă calificate și a lucrătorilor specializați, precum și menținerea competitivității întreprinderilor europene necesită acțiuni specifice la toate nivelurile. Comitetul solicită un plan transsectorial pentru apă și pentru investiții în condiții de muncă, locuri de muncă de calitate și formare, care să vizeze în special tânăra generație. Know-how-ul în domeniul proceselor de economisire a apei va reprezenta o competență de bază și un indicator-cheie de performanță pentru industrie în viitor. Trebuie să existe o analiză sistematică a cerințelor în materie de personal din sectorul apei, inclusiv calificările necesare, dezvoltarea forței de muncă și gestionarea sănătății și securității în muncă CESE îndeamnă Comisia să demareze procesul legislativ pentru crearea unei noi comunități de cunoaștere și inovare în domeniul apei în cadrul Institutului European de Inovare și Tehnologie (EIT) și să consolideze abordarea bazată pe cele *cinci misiuni*.

5. **Caracterul sustenabil al utilizării și consumului de apă și promovarea unor noi oportunități**

5.1. Toți utilizatorii de apă din UE, inclusiv sectorul agriculturii, industria, gospodăriile și administrațiile publice, ar trebui să adopte practici sustenabile pentru a reduce consumul de apă, trebuind să fie încurajați să se doteze cu dispozitive care să-i ajute să obțină o utilizare și un consum de apă mai sustenabile. Este esențial ca agricultura și industria să suporte costurile societale ale consumului de apă și ale emisiilor rezultate, deoarece acest lucru va duce la practici mai sustenabile. Și decontaminarea ar trebui să fie o prioritate constantă.

5.2. Europa are oportunitatea de a transforma provocările legate de apă în noi perspective de dezvoltare tehnologică, de progres societal și de dezvoltare a noilor competențe și a întreprinderilor, cu obiectivul final ca economia să devină sigură și rezilientă în ceea ce privește apa, asigurând oportunități de ocupare integrală și productivă a forței de muncă și locuri de muncă de calitate pentru toți. Ca atare, UE trebuie să devină lider mondial în dezvoltarea, fabricarea și utilizarea tehnologiilor eficiente din punctul de vedere al consumului de apă și să- și creeze, la nivel mondial, reputația de zonă de producție cu amprentă redusă de apă. Va fi esențial să se investească în mod structurat în cercetare și dezvoltare, în administrare și în competențele relevante pentru industria apei.

5.3. Adoptarea cu succes a unor tehnologii eficiente din punctul de vedere al consumului de apă în industrie și în alte domenii este esențială pentru succesul unei politici durabile a UE în domeniul apei. Tehnologiile ce permit un consum eficient de apă reprezintă un sector industrial care face parte dintre sectoarele tehnologice ecologice și, ca atare, tehnologiile eficiente în termeni de consum de apă ar trebui să fie eficiente și din punct de vedere energetic. Întrucât o tehnologie curată constituie un ecosistem industrial în sine, CESE sugerează crearea unei căi de tranziție pentru acest ecosistem în următorii doi ani, cu obiective ambițioase, dar realiste, inclusiv a unui plan de gestionare și competențe.

5.4. CESE cere să se facă o distincție clară în funcție de tipul de apă consumată (ape subterane, de suprafață, apă reutilizată etc.) și de impactul asupra biodiversității și mediului. Comitetul solicită stimulente pentru ca toate tipurile de consumatori să reutilizeze apa și în favoarea trecerii la o economie circulară a apei. Înlocuirea utilizării apei potabile cu surse de apă neconvenționale ar trebui să devină norma (de exemplu, ori de câte ori este posibil, stropirea grădinilor, spălarea mașinilor etc. cu apă de ploaie colectată).

5.5. În temeiul Regulamentului (UE) nr. 691/2011 al Parlamentului European și al Consiliului ([9]) privind conturile economice de mediu, instituirea unui cont de apă este voluntară. Întrucât doar un cont obligatoriu de apă ar permite o imagine de ansamblu asupra consumului de apă la nivelul întregii economii și al sectoarelor sale, CESE recomandă Comisiei să facă din contabilizarea apei o obligație.

5.6. Toate regimurile politicii agricole comune (PAC) ar trebui să impună fermierilor obligații în ceea ce privește utilizarea sustenabilă și eficientă a apei și să încurajeze gospodărirea sustenabilă și eficientă a apei, încorporând indicatori în fiecare stat membru pentru a monitoriza progresele înregistrate în gospodărirea apei. PAC și celelalte fonduri ale UE ar trebui să contribuie la dezvoltarea unor noi structuri de irigații, pentru a evita situațiile care contravin obiectivelor directivei-cadru pentru apă.

5.7. Mecanismele moderne de intervenție și de luare a deciziilor nu pot fi exploatate decât pe baza măsurării continue și a colectării de date privind debitele de apă și utilizările apei, cu ajutorul unor senzori automați. Arhitectura actuală a acestui sistem în UE este incompletă. CESE pledează pentru utilizarea internetului obiectelor, a inteligenței artificiale generative, a învățării automate și a rețelelor de infrastructură inteligentă, pentru a consolida o societate inteligentă în utilizarea apei. CESE recomandă statelor membre să-și intensifice eforturile de instituire a unor astfel de sisteme și de partajare a datelor la nivelul bazinelor hidrografice. Este important să se dezvolte un mecanism de alertă timpurie bazat pe tehnologii inteligente în utilizarea apei, acordând o atenție deosebită securității cibernetice.

5.8. În cadrul Pactului său albastru, UE trebuie să elaboreze urgent o politică cuprinzătoare și durabilă de gestionare a apei pentru industrie, bazată pe reducerea, reutilizarea și reciclarea apei, pe reducerea poluării apei, pe punerea accentului pe industriile mari consumatoare de apă și pe introducerea și utilizarea progresivă a unor tehnologii eficiente din punctul de vedere al consumului de apă. Ținând seama de legătura dintre materiile prime critice energetice și apă, apa trebuie definită ca element fundamental al strategiei industriale a UE. Este necesară o strategie pe termen lung pentru a face față deficitului hidrologic și a facilita accesul industriilor la apă. Acest lucru necesită, în următorii doi ani, o revizuire a strategiei pentru politica industrială a UE și a documentelor sale privind parcursul de tranziție. Această abordare sectorială ar trebui să includă caracteristicile de utilizare eficientă a apei și provocările legate de apă specifice fiecărui sector.

5.9. CESE solicită campanii și acțiuni specifice pentru a promova înțelegerea valorii apei în rândul tuturor locuitorilor UE, în special în rândul tinerei generații. Ar trebui luată în considerare introducerea unei etichete privind consumul de apă, pe lângă eticheta energetică a UE existentă. Societatea civilă organizată a UE are un rol vital în sensibilizarea diverselor categorii de consumatori cu privire la importanța creșterii eficacității și eficienței consumului lor și la măsurile de urgență pe termen scurt ca răspuns la situațiile de criză cauzate de schimbările climatice. Este important să se garanteze că rezidenții UE pot exercita pe deplin controlul democratic în această privință.

6. **Finanțarea Pactului albastru al UE**

6.1. CESE solicită crearea unui nou fond-umbrelă, denumit Fondul pentru tranziția albastră, care să reprezinte un punct unic de acces la nivelul UE pentru investiții în domeniul apei, să prevadă tranziția către infrastructuri și gestionări durabile ale apei, adoptarea unor tehnologii, locuri de muncă și competențe eficiente în consumul de apă și reducerea inegalităților în accesul la apă și la salubritate de înaltă calitate și la prețuri accesibile. Fondul ar trebui să finanțeze punerea în aplicare a

([9]) Regulamentul (UE) nr. 691/2011 al Parlamentului European și al Consiliului din 6 iulie 2011 privind conturile economice de mediu europene (JO L 192, 22.7.2011, p. 1).

Pactului albastru al UE, să fie operațional în termen de maximum patru ani de la adoptarea prezentului aviz și să includă o abordare bazată pe bazine hidrografice, utilizând resursele financiare deja existente, cum ar fi fondurile structurale și de investiții (fondurile ESI), Mecanismul de redresare și reziliență (MRR), InvestEU și alte noi resurse financiare inovatoare suplimentare ([10]).

6.2. CESE solicită dezvoltarea unor instrumente de finanțare durabile, cum ar fi obligațiunile verzi, obligațiunile sociale și creditele verzi, însoțite de definiții coerente ale sustenabilității în diverse jurisdicții și de un nivel mai ridicat de standardizare. De asemenea, Comitetul recomandă reglementarea și introducerea obligațiunilor albastre pentru investiții în domeniul apei la nivelul UE. Din investițiile în domeniul apei ar trebui să facă parte împrumuturile tradiționale, creditele sezoniere, granturile, capitalul de risc, capitalul privat și public, finanțarea participativă și fondurile de pensii și de investiții. CESE consideră că este esențial ca factorii de mediu, sociali și de guvernanță, precum și reziliența să fie integrați în criteriile de evaluare a investițiilor legate de apă și să se promoveze investițiile bazate pe natură.

6.3. Condiționalitățile legate de apă și de utilizarea sa sustenabilă ar trebui să fie un criteriu în toate fondurile UE alocate statelor membre, inclusiv în fondurile pentru PAC. Facturarea apei pentru irigații pe baza suprafeței irigate ar trebui abandonată treptat, iar accentul ar trebui pus pe trecerea la practici și tehnologii de irigare cu un mai mare randament hidraulic, care necesită mai puțină apă.

6.4. CESE solicită instituirea unui sistem de taxe și suprataxe pentru utilizarea nesustenabilă a apei, stimulând în același timp utilizarea sa sustenabilă. Având în vedere natura publică a apei, CESE propune un nou acord internațional cu privire la sistemul de impozitare a apei.

6.5. Investițiile UE în domeniul apei necesită o abordare pe termen lung, pentru a spori reziliența la stresul hidric. CESE propune să li se acorde un tratament special în cadrul Pactului de stabilitate și de creștere și recomandă introducerea unei definiții clare a „regulii de aur” pentru investițiile în infrastructura publică de alimentare cu apă. Este necesar ca statele membre să adopte o abordare comună pentru a asigura o transparență suficientă în utilizarea regulii de aur, protejând totodată macrostabilitatea, productivitatea și bazele sociale și ecologice pentru bunăstarea generațiilor actuale și viitoare.

6.6. În perioada de programare 2028-2034, apa ar trebui recunoscută ca prioritate strategică. Este necesară mai multă flexibilitate juridică, în special în legislația privind achizițiile publice, pentru a facilita investițiile în infrastructura de apă urbană și rurală și a adapta normele privind ajutoarele de stat la utilizarea multilaterală a apei.

6.7. CESE consideră că este esențial să se acorde prioritate și să se direcționeze resurse financiare către proiectele care reduc consumul de apă și asigură reutilizarea apei în toate statele membre. Comitetul solicită fonduri specifice și noi resurse dedicate cercetării și inovării în domeniul tehnologiilor hidrologice, pentru a facilita consolidarea capacităților în infrastructura de apă și a respecta regula de 3 % din PIB pentru investiții în cercetare.

6.8. Apa nu este o marfă care să fie comercializată și ar trebui elaborate noi norme adaptate ale pieței unice dedicate apei. În plus, prețurile, costurile și taxele ar trebui să fie echitabile, în sinergie cu provocările societale, climatice și industriale actuale și viitoare, să fie transparente în structura lor, să țină seama de securitatea apei pe termen lung, să integreze principiul „poluatorul plătește” și să garanteze accesul universal și la prețuri accesibile pentru grupurile vulnerabile.

6.9. Comitetul solicită o abordare comună la nivelul UE cu privire la fixarea unor prețuri echitabile la apă, luând în considerare interconexiunile dintre diversele sale roluri și dependențele reciproce ale diferitelor părți interesate și cu garanția că costurile (plus taxele) și prețul apei sunt pe deplin transparente pentru toate părțile interesate. CESE solicită o metodologie la nivelul UE care să raționalizeze și standardizeze sistemele de tarifare a apei și posibilitatea de a aplica prețuri administrate în anumite situații bine definite.

6.10. Structura tarifelor ar trebui să includă cel puțin trei blocuri: primul bloc, referitor la drepturile omului, ar trebui să fie liber și ajustat la ceea ce se consideră necesar pentru a asigura viața; al doilea bloc, referitor la consum, ar putea avea un tarif de recuperare a costurilor; iar al treilea bloc, referitor la un consum mai important, ar trebui să aibă prețuri mult mai mari, generând o subvenție încrucișată prin utilizări inutile. Fixarea prețurilor apei pentru activități economice ar trebui să se bazeze pe un tarif de recuperare a costurilor.

6.11. Este extrem de important să se asigure alinierea dintre politica UE în domeniul apei și alte politici, împreună cu o reglementare solidă a sectorului public și privat, pentru a asigura accesul echitabil la apă pentru toți, evitând totodată liberalizarea și monopolizarea pieței apei.

([10]) Comisia estimează costurile totale pentru noua revizuire a Directivei privind epurarea apelor uzate urbane la peste 3,8 miliarde EUR de fonduri suplimentare pe an.

6.12. CESE solicită să se facă o distincție clară între indicatorii utilizați în definirea și evaluarea politicilor, indicatorii de comunicare cu părțile interesate și consumatorii și cei referitori la investiții. Comisia Europeană, Banca Europeană de Investiții și Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare ar trebui să utilizeze un set comun de indicatori și indicatori-cheie de performanță și ar trebui adăugat fără întârziere un capitol la raportul de analiză prospectivă strategică a UE și la semestrul european. CESE consideră că indicatorii utilizați în prezent, cum ar fi indicele de exploatare a apei plus, ar trebui monitorizați cu atenție, iar UE ar trebui să stabilească limite concrete mai scăzute și acceptate la nivel de țară și de bazin.

7. **Diplomația albastră**

7.1. Apa este izvor de viață, instrument al păcii, sursă de civilizație și de bogăție și face parte din patrimoniul nostru; ea este esențială pentru economie și, în același timp, un bun comun și, ca atare, trebuie respectată și protejată ca parte a eforturilor noastre de a ne îngriji de generațiile viitoare. Din cauza deficitului hidrologic tot mai mare, apa este înțeleasă tot mai mult ca un avantaj strategic în materie de securitate; uneori, este utilizată ca armă și poate fi o țintă și adesea un catalizator în conflictele civile și militare. Acțiunea hotărâtă a diplomației albastre trebuie să fie integrată în politica externă și în relațiile externe ale UE, inclusiv în politicile de vecinătate, comerciale și de dezvoltare. CESE îndeamnă UE să-și demonstreze angajamentul de a promova ODD legate de apă prin numirea unui trimis special pentru apă, în conformitate cu rezultatele Conferinței ONU privind apa.

7.2. UE ar trebui să-și intensifice eforturile în diplomația albastră, printr-o acțiune dinamică și orientată politic, acționând în sinergie cu diplomația în domeniul sănătății și integrând aceste eforturi în politica sa externă și în relațiile sale externe, prin stabilirea de parteneriate globale în domeniul apei. UE ar trebui să sprijine accesul facil și neîntrerupt la apă la prețuri abordabile, să faciliteze gestionarea durabilă a apei și a apelor uzate și să conserve și să protejeze zonele umede și biodiversitatea, ca parte esențială a diplomației albastre. Având în vedere abordarea sa cuprinzătoare, CESE solicită ca principiile Pactului albastru să devină un pilon clar al politicii externe a UE, incluzând în mod sistematic această dimensiune în contactele sale bilaterale și multilaterale, inclusiv atunci când sunt negociate acorduri comerciale.

7.3. Potrivit previziunilor, seceta ar putea afecta peste trei sferturi din populația lumii până în 2050. Mai multe rapoarte ale ONU estimează că, până în 2050, problemele și conflictele legate de apă și de climă vor obliga aproximativ un miliard de oameni să migreze. Mai ales în sudul global, accesul la apă este foarte limitat. Aceasta va încuraja și mai mult strămutările și migrația către nordul global. Prin urmare, CESE solicită abordarea cauzelor fundamentale (inclusiv a deficitului de apă), în loc să se ia măsuri împotriva refugiaților.

7.4. Actualizarea cadrului tratatului ONU privind aspectele legate de apă, promovarea și sprijinirea cooperării globale, pregătirea pentru schimbări pe termen lung și situații de urgență și asigurarea unor servicii accesibile și abordabile ca preț în materie de apă, salubrizare și igienă (WASH) ar trebui integrate în mod sistematic în agenda globală a UE.

Bruxelles, 26 octombrie 2023.

Președintele
Comitetului Economic și Social European

Oliver RÖPKE